

Gonedeletjek

Leto II.

Ljubljana, 26. marca 1928

Stev. 13

Protijugoslovenske demonstracije v Trstu

Fašisti zahtevajo aneksijo Dalmacije po Italiji!

O priliki obiska glavnega fašističnega tajnika Turatija so tržaški fašisti vprizorili manifestacijo za «italijanstvo» Dalmacije in zahtevali uničenje slovenskega dnevnika v Trstu. — Korektno obnašanje prefekta. — Incidentov k sreči ni bilo.

Trst, 25. marca. Glavni del današnjih dopoldanskih fašističnih ceremonij se je vršil na trgu Unità, kjer sta dve četi avantgardistov pristopili v milico. Poslanec Turati, tajnik fašistične stranke, je tu spregovoril par besed, nakar so oddelki milice, mladinskih organizacij ter sindikatov defilirali. Vojsko je zastopala ena četa topničarjev. Občinstva pri ceremoniji ni bilo mnogo. Pač pa je bilo res veliko število prisotnih slovenskih otrok, oblečenih v balistično uniformo.

Nekoliko pred 3. uro popoldne se je pričel v gledališču Rosetti občni zbor tržaške fašistične zveze. Pred otvoritvijo je fašist prinesel na oder veliko dalmatinsko zastavo. Navzoči fašisti, ki so napolnili gledališče, ker so se vsi morali udeležiti zborovanja, so dolgo časa so stoji ploskali in vzklikali «italijanstvu» Dalmacije.

Kmalu nato je prisel voditelj fašistične stranke posl. Turati, nakar je inž. Coboli, tajnik tržaških fašistov, podal obširno poročilo o delovanju fašističnih organizacij v Trstu. Omenil je med drugim, da šteje tržaški fašisti 4932 članov.

Govorec o tržaških fašističnih listih, o »Popolu« in o »Piccolu«, je dejal: Vedno smo posvečali vso svojo skrb uradnemu glasilu tržaške fašistične zveze »Popolu di Trieste«. Branili pa smo se vedno in se bomo še dalje proti vsem onim listom, lističem in revijam, katerih obstoj ni več upravičen in ki skušajo, četudi v najmanjši meri ovirati pohod fašizma. Te besede so fašisti sprejeli z dolgotrajnim odobravanjem. Iz vrst zborovalcev so bili slišati klici: »Edinost! Dol z Edinostjo!»

V nadaljnjem delu svojega poročila je Coboli prešel na gospodarska vprašanja

tržaškega pristanišča ter je naglašal, da je Trst največje važnosti za afirmacijo italijanstva na Jadranu. Zborovalci so vstalj s sedežev in priredili burne demonstracije za Dalmacijo. Slišati je bilo vzklike: »Koliko časa bomo še čakali na Split? Živela italijanska Dalmacija, anektirana k italijanski kraljevini!« Prefekt in Turati nista vstala in tudi nista ploskala k tem besedam. Pač pa je inž. Coboli vzkliknil: »Vzeli ste mi besedo z jezika.»

Po Coboliju je vstal posl. Turati. Govoril je o mnogih stvareh, o fašizmu, o njegovih organizacijah, o opoziciji, o Giolitiju, o Trstu, o bodočih volitvah v raznih evropskih državah itd. Navedel pa ni nič posebnega. Pozneje je Turati obiskal okrajne organizacije, zvečer pa je prisostvoval prireditvi v gledališču Verdi. Nakar se je ob 8.10 odpeljal iz Trsta.

Tragična smrt ministra Kocića

Včeraj je po pordnevni bolezn umrl poštni minister dr. Kocić. — Srečno je prestal operacijo na slepiču, a iz neprevidnosti si je nakopal komplikacije, ki so povzročile smrt. — Pogreb bo v torek dopoldne na državne stroške.

Beograd, 25. marca. Davi ob 9.20 je preminul po kratki bolezn poštni minister in radikalni poslanec dr. Vlakjo Kocić.

Pred dvema dnevoma se je dr. Kocić v sanatoriju »Vračar« v Beogradu podvrget operaciji na slepiču. Takoj po operaciji mu je odleglo in je bilo mnogo upanja, da kmalu okreva. Iz neprevidnosti pa je par ur po operaciji spil čašo mrzle vode, kar je izzvalo komplikacije in dovedlo do katastrofe. Že včeraj je bilo ministrov stanje brezupno. Skoraj ves dan je bil v agoniji. Zvečer se je za nekaj časa zavedel, ponoči pa je prišel še enkrat k zavesti, a le za malo časa; ob 9.20 je nastopila katastrofa. Ob smrtni postelji je bilo poleg ministrove soproge tudi več njegovih ožjih prijateljev.

Vest o smrti ministra dr. Kocića se je bliskovito razširila po mestu in izzvala splošno sočutje, ker je bil pokojnik osebno splošno priljubljen. Še tekom dopoldneva se je sestel ministrski svet, ki je sklenil, da se izvrši pogreb v torek dopoldne ob 9., na državne stroške. V imenu vlade se bo ob grobu poslovil od pokojnika minister ver dr. Simonović, v imenu radikalnega kluba posla-

nec Dragiša Cvetković, v imenu osebja poštne ministarstva pa generalni direktor Milan Gjordjević.

Pokojnikova rodbina je prejela tekom današnjega dne številne izraze sožalja. Med prvimi ji je izrazil sožalje v imenu kralja polkovnik Zlatanović.

Dr. Vlakjo Kocić je bil rojen 14. jan. 1868 v Vlasolincih v Srbiji. Študiral je na gimnaziji in juridični fakulteti v Beogradu, nato pa se posvetil advokaturi in se trajno nastanil v Beogradu. Politično se je začel udeleževati kot študent in je bil med voditelji radikalne omladine. Ko je bil l. 1923. izvoljen v Narodno skupščino, se je pridružil krogu Ljube Jovanovića, da se ni eksponiral. Od takrat datirajo tudi njegovi tesni prijateljski stiki z g. Veflo Vukićevićem, ki je pritegnil tudi dr. Kocića v vlado, ko je postal ministrski predsednik.

Namestnik umrlega ministra Kocića

Beograd, 25. marca. Za začasnega zastopnika umrlega poštne ministra dr. Vlakjo Kocića je imenovan minister za poljedelstvo dr. Andra Stanković.

Volilna kampanja v Franciji so je pričela

Volilni govor ministrskega predsednika Poincaréja v Bordeauxu — Franciji ne preti komunistična nevarnost. — Mirovna politika Francije.

Bordeaux, 25. marca. Ministrski predsednik Poincaré je imel tukaj govor, v katerem je orisal tragične okoliščine, pod katerimi je prevzel vlado ter je povečeval delo narodnega edinstva. Izrazil je željo, da bo prihodnja zbornica zamajčila, da se bo sedanji sanacijski proces ugodno končal. Hvalil je svoje sodelavce, ki pokazujejo vsi trdno voljo ostati edini ter utrditi po njih zgrajeno poslopje. Govornik je nato orisal dokončano delo finančne, poljedelske in gospodarske obnove, socijalnih reform. vojaških zakonov in del v javnem interesu. Ako meni država, je nadaljeval Poincaré, da smo na dobrem potu, mora voliti zastopnike, ki se bodo obvezali, da nas bodo podpirali.

Ministrski predsednik je nato ožigosal

komunistično propagando. Čije nevarnosti pa se ne sme pretrati. Sovjetizem se nikoli ne bo v Franciji globoko ujedel.

Končno je Poincaré svečano povdarjal neupogljivo voljo Francije delati za mir. Glede reparacij, je izvajal ministrski predsednik, da je bilo od l. 1920. do 1923. z ozirom na stalno popuščanje Nemčije postopanje vseh francoskih kabinetov isto. Briand je zasedel Düsseldorf in druga glavna mesta Poruhrije. Šele eno leto kasneje ko je reparacijska komisija ugotovila, da je Nemčija popolnoma odrekla, se je Francija odločila vzeti nova jamstva ter zasesti Poruhrije. Ta operacija je bila v nasprotju z mnogimi drugimi trditvami zelo produktivna.

Kako je prišlo do obmejnega incidenta med Romunijo in Madžarsko

Podrobnosti o vzrokih incidenta. — Budimpešta se je omejila samo na pojasnilo.

Bukarešta, 25. marca. V zadevi rumunsko-madžarskega obmejnega incidenta se uradno objavljajo naslednje podrobnosti:

Dne 11. marca so ob 2. popoldne opazili rumunski granicari na kraju, ki se večkrat uporablja za tajne prehode meje, skupino petih Madžarov, ki so prestopili na rumunsko ozemlje. Vojski so po predpisih pozvali te Madžare, naj se ustavijo. Madžari pa so pobegnili. Po zadnjem pozivu so vojaki streljali za

njimi. En Madžar je bil ranjen ter se je zgrudil na rumunskem ozemlju. Kasneje je umrl v bolnici. Mogoče je, da so ušli tudi ostali ranjeni. Madžarsko poročilo, da gre samo za izletnike, je docela fantastično. Madžari so prekorčili mejo na kraju, ki je precej skrit ter so, ko so bili pozvani, naj se ustavijo, pobegnili. Madžarski korak v Bukarešti se je omejil na prošnjo za pojasnilo. Vlada je odredila preiskavo.

Italijansko zračno oboroževanje Italija se izgovarja na Francijo in Jugoslavijo!

Rim, 25. marca. »Popolo d'Italia« pripominja v vladnem ekspozitu v zbornici o letalstvu, da je ta ekspozicija dobil poseben smisel z dejstvom, da sta Francija in Jugoslavija, sosedni državi Italije, s simptomatično odločnostjo ojačile svoje zračno brodogojstvo. Korzika se ravnokar izgradi v bazo za letalstvo in za napadale operacije. Beograjska vlada je v vseh drugih proračunih izvedla štednjo, da porabi svoja sredstva za vojaške svrhe, zlasti za zračno brodogojstvo.

»Corriere della Sera« piše, da je Italija iz zemljepisnih vzrokov zlasti izpostavljena zračnim napadom. Izgleda, da hoče usoda napraviti težko življenje Italije, ki je obnem z razširjenjem svojih meja dobilo novo orožje, letalo. Italija se mora na to ozirati ter se pripravljati.

Velik požar v Atenah

Atene, 25. marca. Sinoči je izbruhnil v tukajšnji tobačni manufakturi požar, ki je vpepelil kompleks hiš v ulici Averos. Škoda znaša več milijonov drahem. Človeških žrtev ni bilo.

Naš novi konzul v Gradcu

Dunaj, 25. marca. Zvezni predsednik je podelil exequatur Miljutinu T. Markoviću, ki je bil imenovan za jugoslovenskega generalnega konzula v Gradcu.

Značilen izid naknadnih volitev v Romuniji

Bukarešta, 25. marca. Naknadne volitve v senat v mestu Lugos v Banatu so prinesle uspeh vladni stranki. Liberalni kandidat je dobil 1251 glasov, kandidat narodne kmečke stranke 568 in kandidat ljudske stranke 54 glasov. Kandidati opozicije niso vložili niti najmanjših reklamacij. V vladnih krogih menijo, da se mora ta rezultat v sedanjem političnem položaju smatrati kot važen simptom in to tembolj, ker je večina vlade v istem volilnem okrožju pri splošnih volitvah znašala samo 100 glasov.

Socijalistični volilni uspeh na Dunaju

Dunaj, 25. marca. Zaradi razveljavljenja volitev v aprilu so se danes vršile v okraju Währing nove volitve. Največ glasov se dobili socijalni demokrati, namreč 26.407. Lista edinstva (križanski socijalci in manjša stranke) je dobila 25.014 glasov, narodni socialisti 720 in stanovska zveza 57 glasov. Volilna udeležba je bila mnogo manjša nego meseca aprila. Kljub temu, da je lista edinstva izgubila na glasovih, dobi enako število mandatov kakor socijalni demokrati, namreč 15. Predstojnika okraja dobijo socijalni demokrati.

Finančni minister potuje zopet v London?

Nepotrjene vesti iz vladnih krogov

Beograd, 25. marca. Iz vladnih krogov se zatrjuje, da bo finančni minister dr. Bogdan Marković koncem tega ali začetkom prihodnjega tedna odpotoval v London, da podpiše pogodbo glede najetja posojila v višini 500 milijonov funtov, ki ga najame država pri ameriško-angleški finančni skupini. V opozicijskih krogih je bila sprejeta ta vest z veliko rezervo, ker se domneva, da gre za nov manever vlade, ki hoče z lansiranjem takih vesti vzbuditi v javnosti vtis, da je trdna na drugi strani pa postaviti opozicijo pred izvršena dejstva, da bi na ta način zlomila njen odpor proti posojilu, o katerem Narodna skupščina še ni sklepala.

Občni zbor Drž. obrtne banke

Beograd, 25. marca. Danes se je vršila v prostorih Kola srbskih sester letna skupščina delničarjev Državne obrtne banke. Skupščini je predsed val dr. Milan Stojanović, ki je v svojem referatu poudarjal, da se je banka v minulem letu klub velikim težkočam, s katerimi se je morala boriti, lepo razvijala. Obrtništvo je dobilo skupno nad 40 milijonov kreditov. Klub temu pa kreditna akcija še ni bila dovolj uspešna in se radi tega še vrše pozajanja. Da Narodna banka poviša svoje dotacije Obrtni banki. Poedini delegati so ostro kritizirali izvedbo organizacije in zlasti poudarjali potrebo podružnic, ker ostane sedaj skoro ves kapital v centrali tako, da obrtništvo v provinci od zavoda nima one koristi, ki bi jo sicer lahko imelo. Pri volitvah so bili izvoljeni vsi dosedani funkcionarji.

Radićev govor brez politike

Zagreb, 25. marca. Danes se je g. Stepan Radić s svojo soprogo udeležil blagoslovljenja zvonov v Poljanji pri Bistri. Prebivalstvo ga je povsod navdušeno pozdravljalo. Po blagoslovlitvi zvonov je imel daljši govor, v katerem pa se ni dotaknil političnih vprašanj. Popoldne se je vrnil v Zagreb in odpotuje zvečer v Beograd, od tam pa skupno z našo parlamentarno delegacijo v Prago.

Po grško-rumunski pogodbi

Atene, 25. marca. Finančni minister Kafandaris je danes popoldne v zvezi z debato o proračunu sporobil, da se je podpisala grško-rumunsko pogodba. Povdarjal je, da obstojajo med zvezami pred vojno in sedanji zvezami velike razlike. Predvojne zveze so bile v glavnem vojne zveze, dočim temeljijo sedanje pogodbe na podlagi arbitražne in varnosti. Na pripombe nekaterih članov zbornice, da je ta pogodba očitno naperjena proti Jugoslaviji, je odgovoril minister, da je to nasiranje popolnoma napačno. Med Bukarešto in Beogradom obstojajo vezi Male antante. Pogodba je nov korak za konsolidacijo razmer na Balkanu. (Vest se zdi pomanjkljiva. Op. ured.)

Smrt danskega državnika

Kodanj, 25. marca. Bivši socijalnodemokratski minister Bang je umrl.

Konferenca za mednarodni zračni promet

Berlin, 25. marca. Jutri se sestane v prostorih državnega prometnega ministarstva 26. mednarodna konferenca zračnega prometa zapadnih držav, ki bo v glavnem razpravljala o praktičnih zračnih prometnih vprašanjih in o razširjenju zračne prometne mreže.

Srdita borba za in proti stanovanjskemu zakonu

Protestno zborovanje hišnih lastnikov iz vse države v Beogradu. — Ostri napadi na ministra socijalne politike. — Apel na kralja. — Istočasno zborovanje najemnikov v Zagrebu

Beograd, 25. marca. Vest o nameravanem podaljšanju stanovanjske zaščite v smislu predloga poslanca Peteljana, ki ga je skupščinski odbor v načelu že sprejel in o katerem bo jutri dopoldne podrobno razpravljalo, je izzvala med hišnimi posestniki cele države veliko razburjenje. Zveza društev hišnih posestnikov je zato brzoglavno sklicala za danes v Beogradu protestno zborovanje, katerega so se udeležili zastopniki iz vseh delov države. Slovenske hišne posestnike je na zborovanju zastopal predsednik Zveze društev hišnih posestnikov v Sloveniji g. Frelih, ki je obnem predsedoval zborovanju. Vsi delegatje so se odločno izjavili proti vsakršnemu podaljšanju stanovanjske zaščite in omejevanju hišne lastnine ter ostro napadali ministra za socijalno politiko, ker je pristal na predlog socijalističnega poslanca Peteljana. Očitno so mu, da nima niti pojma o stanovanjskem vprašanju, v katero da bo novi zakon zanesel le še večjo zmedo.

Po dolgotrajni in zelo burni debati je bila sprejeta obširna resolucija, v kateri

zahtevajo hišni posestniki brezpogojno ukinitve vsakršnih stanovanjskih omejitev ter protestirajo tudi proti vsakršnemu maksimiranju najemnin. Resolucija je hotela posebna deputacija izročiti ministrskemu predsedniku Vukićeviću, katerega pa danes ni mogla dobiti. Razen tega nameravajo hišni posestniki s posebnim pismom prositi tudi kralja za podporo v borbi za svoje zahteve.

Zagreb, 25. marca. Danes se je vršil tukaj kongres stanovanjskih najemnikov, ki so se ga udeležili delegatje iz vse države. Ljubljano je zastopal predsednik ljubljanskega društva stanovanjskih najemnikov g. Vencalž, mariborsko društvo pa je zastopal g. Mohorko. Kongres se je obširno bavil z vprašanjem podaljšanja stanovanjske zaščite ter sprejel več tozadevnih predlogov, ki jih bo posebna deputacija jutri predložila vsem merodajnim činiteljem v Beogradu. Če vlada ne bo zadostila zahtevam najemnikov in zaščitila vsaj najslabše situirane, bodo sklicana po vsej državi velika protestna zborovanja.

Neprijetne skrbi g. Vukićevića

Beograd, 25. marca. V Beogradu je vladajo današnji politični mrtvilo. Narodna skupščina je včeraj pozno ponoči končala razpravo o finančnem zakonu, tako da se bo na jutrišnji popoldanski seji vršilo samo še končno glasovanje o proračunu. Dopoldne se sestane finančni odbor, da sklepa še o naknadno vloženi vladni amandmani. Tudi skoro vsi poslanski klubi imajo za jutri dopoldne ali popoldne napovedane svoje seje.

Glede nadaljnega razvoja situacije vlada še vedno popolnoma nejasna. Danes dopoldne se je vršil v vladnem predsedstvu daljši sestanek med g. Vukićevićem in poslevoječim podpredsednikom radikalnega kluba g. Ilijo Mihajlovićem. Zatrjuje se, da je glavni predmet razgovora tvorila prihodnja seja radikalnega kluba, ki je sklicana za torek popoldne.

KDK bo imela jutri dopoldne sejo, na kateri bo razpravljala o svojem stališču pri glasovanju o proračunu. Nekateri poslanci so namreč za to, da bi se KDK glasovanja sploh ne udeležila in s tem manifestirala, da odklanja vsako odgovornost za ta proračun, ki je bil v glavnem sprejet brez njenega sodelovanja.

Iz vladnih krogov se zatrjuje, da bo Narodna skupščina po sprejemu proračuna nadaljevala delo in razpravljala o zakonih, ki so bili predloženi že pred proračunsko razpravo in o katerih razpravljajo sedaj poedini odbori. Koncem tega tedna bi nato skupščina odšla na velikončne počitnice, ki bodo trajale po vsej priliki do 20. aprila.

Beograd, 25. marca. Akcija radikalnih centuramašev in pašičevcev, vzbujaj v javnosti vedno večjo pozornost, v okolici g. Vukićevića pa vidno vznemirjenje. Kot vodja radikalne opozicije proti g. Vukićeviću in današnjemu režimu sploh se vedno bolj pojavlja g. dr. Nihčić, ki polagoma zapušča svojo dosedanje rezervo. To se opaža tudi v Ninčićevem glasilu »Vremenu«, ki v zadnjem času vedno znova meče vladni potena pod noge in g. Vukićevića že kar naravnost napada. Javnost zato z nepetostjo čaka na torkovo sejo radikalnega poslanskega kluba, ker ni izključeno, da bo že na njej prišlo do prvih spopadov.

Znak slabosti sedanje vlade so tudi vedno češče vesti, ki jih širijo iz vladnih krogov in ki na eni strani zatrjujejo da je »vlada trdna«, na drugi strani pa zopet enkrat napovedujejo razpad KDK. Tako so včeraj raznesli kot senzacijsko vest, da bo stopil v vlado tudi g. Ljuba Davidović in jo okreplil s svojo osebno avtoriteto. Ta prozorni manever je bil takoj odrezan od samega Davidovića, ki je dal po svojih najožjih prijateljskih razglasitih, da v sedanjem trenutku niti ne misli na vstop v vlado.

Druge sinočna senzacija, ki pa je resni listi niti zabeležili niso, je bila ta, da se g. Radić za hrbotom g. Pribičevića pogaja z radikali. To izmišljotino najbolje demantira dejstvo, da bo g. Radić kljub kritični situaciji, ki lahko že ta teden dovede do demisije vlade, odpotoval z našo parlamentarno delegacijo v Prago, tako da bo celo KDK zastopal g. Pribičević.

Naše delavsko ženstvo manifestira

za mir, socialno pravičnost in enakopravnost Lepo uspelo zborovanje v Mestnem domu

Ljubljana, 25. marca.

V avorani Mestnega doma se je danes popoldne vršilo razmeroma dobro obiskano zborovanje socialističnih žena in deklet, ki ga je sklicalo društvo delavskih žena in deklet po sklepu ženske socialistične internacionale.

Zborovanje, ki so ga posetile tudi zastopnice raznih drugih ženskih društev, je poteklo v precej bojevitim in zasloženem razpoloženju.

Otvorila je zborovanje predsednica ga Rakovčeva, ki je podala besedo glavni referentini Mici Ajdiškovi.

Ajdiškova je v temeljito naštudiranem nagovoru obdelala dober del programa delavskih žena v točkah: Za svetovni mir, za spremembo paragrafov avstr. kazenskega zakonika od 144. do 148. dalje: Za zaščito mater in otrok ter potrebo zaščite stanovanjskih najemnikov, nadalje zidanja novih stanovanjskih hiš, v čemer naj se zganje poleg posameznikov zlasti država in občine.

Shod je bil namenjen v prvi vrsti, da dvigne proletarsko ženo iz apatičnosti in zbudi v njej smisel za organizacijo in za žensko volilno pravico, kakor so jo dosegle žene že v drugih modernih državah, n. pr. v Avstriji, kjer sedi v dunajskem parlamentu sedem ženskih zastopnic.

Močan protest je dvignila govornica Ajdiškova ob živahnem pritrjevanju poslušalcev proti novi vojni. Skrajni čas je, da države opustijo novo oboroževanje, saj je že dejstvo samo na sebi grozno, da stoji danes več ljudi v orožju, kakor pred svetovno vojno.

Sodr. Brezarjeva je nato ostro protestirala proti gojitvi prostitucije, ki jo podpirajo le ljudje, ki so vsega prestili. Civilizirana družba zbira danes darove, celo tudi v obliki papirčkov iz stanolja, da reši ljudi suženstva v prekomorskih krajih, ne zganje pa se dovolj v pogledu omejevanja prostitucije, ki ji zapadajo zaradi skrajno slabih socialnih razmer dekleta doma. Pozdravlja v nadaljnjem sklepu zdravnikov venerologov, naj se odpravijo v državi vse javne hiše in naj se prepuste izgubljenega dekleta uradno priznanemu in podpiranemu ženskiemu skrbstvu.

Lepo uspelo zborovanje je zaključila zopet predsednica Rakovčeva, naglašujoč, da proletarska žena ne sme biti kakor klerikalna, ki mora k pokretu emancipacije žensk na pritisk iz spovednic molčati in ki se jo z raznimi brošurami skuša še nadalje držati v duševni temi.

Pred razhodom je bila prečitana naslednja resolucija, ki je bila sprejeta soglasno z gromkimi aplavzom:

1. Vse evropske države še čutijo strašne posledice svetovne vojne. Ogronna večina ljudstva želi: Nikdar več vojne! Kajti le ljubezen in mirni sporazum med narodi, nikdar pa ne surova sila, bo prinesla vsem narodom srečnejših dni.

Pozivljamo vlado, da zastavi ves svoj vpliv pri »Društvu narodov« za svetovni mir!

2. Nadalje zahtevamo, da posveča vlada večjo skrb proletarskim materam. Ukrene naj, da se dobe sredstva, ter postavi minimum, ki naj se določi materam za vsakega otroka, ki se rodi. Država ne bo imela in ne more imeti zdravih in krepih državljanov, ako bodo matere, mesto da bi varovale in negovale svoje otroke, tekale okoli za delom, da zaslužijo otrokom kruha! Odpravijo naj se §§ 144 do 148 avstr. kaz. zak. in postavi na njihovo mesto moderni zakon, no katerem se bolne matere in one, ki so že preobložene z otroki, zdravniško pomči, kako preprečiti nadaljno nosečnost.

3. Ukrene naj se vse potrebno, da se odpravi prostitucija. Po vseh mestih naj se sezidajo ženski azili za vsa ona dekleta, ki prihajajo v mesta iskat službe, oziroma za one, ki službo izgube. Ti azili naj se opremijo z vsem potrebnim, da se dekleta, ki čakajo služb, v tem času nauče lahko vse potrebno, kar v službah potrebujejo ali če postanejo samostojne gospodinjice. Strogo naj se na kaznično vsi oni, ki bi v uradih zlorabljali dekleta.

4. Stanovanjsko vprašanje trka najbolj glasno na vrata naše države. Vlada naj pomisli, da zdravja, kulture med narodom brez zdravih, cenemih in udobnih stanovanj ne bo. A teh ne moremo pričakovati od privatnikov, pač pa le to dolžnost države in občine, ki morata skrbeti, da dobita od onih, katerim je ljudstvo spravilo na kup toliko bogastvo, toliko sredstev, da spravi ta zadnjega državljana pod streho.

5. Ponovno zahtevamo taino, enako, aktivno in pasivno žensko volilno pravico za vse zastope

Mož, ki se je samega sebe pribil na križ

Pretrajljiva življenska tragedija iz preteklosti. — Matevž Casalski žrtev nrvstvenega fanatizma in perversnosti.

Vzornik župnika Janca

V zadnjem »Ponedeljku« smo poročali o slovenskem duhovniku Janču v Gradcu, rodom iz Radovljice, ki je postal tragična žrtev spolne vzdržnosti. Nesrečen se je pri šibanju človeških strasti obesil z verigo okoli vratu na kljuko na zidu, in sicer pred ogledalom, kjer je lahko opazoval svoje bolečine. Prav tako kakor v sedanjosti, ki je bogata z vzgledi perversnih spolnih orgij, so se dogajali strašni primeri nrvstvenega fanatizma in perversnosti tudi v preteklosti in morda še v hujši obliki, kakor dandanes.

Življenska zgodba Matevža Casalskega je v marsičem slična tragediji župnika Janca. Mož je, ki ga smemo imenovati vzornika vseh perversno religioznih samoučilcev, ker se je samega sebe — pribil na križ. Pri Matevžu Casalskem ste se verški fanatizem in spolni izprevrtek stopenjavala do blaznosti, v kateri sta se oba združila v simbolično enoto.

Hotel je postati duhovnik

Matevž Cover se je rodil kot sin siromašnega podeželskega delavca v Casalu pri Bellunu v Italiji. Po njegovem rojstnem kraju so ga pojeze splošno imenovali v Benetkah le Matevž Casalski. Hišica, v kateri je Matevž rasel, je stala daleč proč od prometnih cest v nerodovitnem in le malo obljudenem, revnem okraju.

Kot otrok je videl Matevž samo ljudi, ki so bili prav tako revni kakor njegovi starši in so si morali s težkim, trudopolnim delom služiti svoj vsakdanji kruh. Edina, ki nista stokala pod težo življenja, sta bila župnik in njegov kaplan. Zato se je Matevž Casalskemu že zgodaj porodila želja, da bi postal duhovnik. V resnici so ga dali starši v poduk duhovnikoma, ki sta ga pridno uvajala v skrivnosti sv. Trojice in v druge dogme.

Pojavi verske blaznosti

Starši so bi bili prerevni, da bi mogel Matevž došudirati. Kopnenje otroka, naj-srečnejša želja mladeniča, je morala ostati neuslišana. Matevža so dali učiti rokodelstva. To, da se je moral odreči izvoljenemu življenskomu poklicu in da je bil prisiljen oprleti se drugega, je povzročilo v njem velike duševne muke. »Če mi je že zaprta pot do duhovniškega poklica, ostanem vendar lahko čist in brez greha!« Tako nekako se je skušal Matevž potolažiti. Živel je v prostovoljnem celibatu, govoril le o pridigah, poslih, svetnikih in cerkvenih slavnostih, odklopal se s posebno pobožnostjo in se vnebo trpinčil.

„Živi mrtvec“ v Lyonu

Usodepolna zamenjava dveh nezakonskih bratrancev. — Nepričakovana ovira lyonskega trgovca. — Afera, ki zanima vse francoske juriste.

Francoske oblasti se zadnje dni bavijo s čudno zadevo, ki je še bolj kuriozna, kakor ona s kmečkimi milijonarjem Francem Kranjcem v Lahaz na Notranjskem. Nek tri-desetletni trgovec je namreč vložil na pariškem magistratu prošnjo, naj ga blagovoljivo obudijo od smrti in naj mu milostno izstavijo potrdilo, da je še pri življenju, ne pa, kakor stoji zapisano v matrikah, da je že 29 let mrtev. Izredno dejstvo, da mož zares še živi, doim ga oficijelno smatrajo že 29 let zakopane v grobu, mu zadnje mesece onemogoča vse načrte. Niti poročiti se ne more.

Ta nevsakdanji primer ima nekoliko romantično zgodovino. Pred 31 leti sta se lepi hčerki nekega pariškega meščana vrgli v ljubavne avanture z dvema mladima elegantoma. Seznanili sta se z njima na plesu in dva parčka sta vsak zase pridno netila ogenj ljubezni. Posledice niso izostale. Da prikrje škandal, je oče poslal obe blagoslovljeni hčerki v Lyon. In ko sta mlada lahkoživca, ki sta se deklicama seveda predstavila z napačnim imenom, izvedela, kako se je njuna ljubezen razvila, sta istokot izgnila iz Pariza.

Izmed obeh novorojenčkov je ostal samo Camille pri življenju, doim je drugi, z imenom Emile, umrl nekaj dni po krstu. Odtlej je poteklo 30 let. Camille je preživel borno mladost, izužil se je za čevljarčica, nato je bil pomočnik pri nekem knjigarju, postal je trgovec in si je polagoma s pridnostjo in talentom pridobil prav lepo pozicijo. Še nedavno je poklonil sirotinici v Lyonu, kjer je preživel prva mladostna leta, 5000 frankov. Ime matere in očeta mu je do nedavno bilo popolnoma neznan.

Sele pred meseci se je v Camillovi trgovini v Lyonu pojavila starejša dama, ki je posikalas feha ter mu po kratkem razgovoru jokaje razodela, da je njegova mati. Pripovedovala je, da je zadnjih pet let iskala njega, svojega zapuščenega sina, in ga zdaj končno našla po srečnem naključju.

Camille je tako izvedel, da se je njegova mati pred 20 leti poročila z nekim tovarnarjem, ki je umrl v zadnjem letu svetovne vojne in ji zapustil lepo premoženje. Zdal želi vdova, da se njen edini sin, nezakonski Camille, preseli k njej v Pariz, kjer lahko osnuje novo podjetje.

Camille je pristal in si začel nabavljati dokumente. Zadel pa je na nepričakovano oviro pri magistratu. Uradnik je prebrskal knjige, nato pa nejeverno zgnal za glavo in premotril mladega moža s kritičnim pogledom, rekoč:

— Ne morem vam izstaviti dokumentov, ker ste že v decembru 1898 umrli. Živeli ste komaj par dni...

Camille je protestiral hudo, a zaman je zatrjeval, da je živ. Uradnik, ki je menil, da ima opravka s sleparjem, mu je končno pokazal vrata. Ko Camille je ni popustil, mu je vrli funkcionar zapretil s policijo.

— Camille N. je mrtve in vam vse križanje nič ne pomaga! je uradnik dejal svojo zadnjo besedo in zaloputnil vrata.

Živi mrtvec se je zdaj podal k odvetniku, dr. Hamelinu, ki se je lotil zapletene zadeve in po vsestranskem poizvedovanju dognal dejanski stan.

Matevževa spolna zabloda

Mučenje samega sebe iz religioznih vzrokov je Matevža Casala privedla končno do boleštnega masohizma, ki je bil posledica pregnanega spolnega nagona. Perverzne blodnje so postajale vedno hujše, dokler ni pričel Matevž v starosti 43 let nekega dne strahovito divjati. Ko je bil sam v zaprti celici, kjer je imel svoje nepravdne spokorniške vaje, je zagrabil nož in si vzel možstvo.

Po mukotopni boleznih, skrbno negovan po zdravniku, je Matevž slednjič ozdravel. Za zdravnike je bilo najbolj presenetljivo, v kako razmeroma kratkem času se je njegova krepka natura opomogla od strašne rane. Toda Matevžu to še ni bilo dovolj! Zanj je pomembno ozdravljenje le vzpodbudo k nadaljevanju svojega trpinčenja.

Kako se je pribil na križ

Izročeni doma javnemu posmehu, se je napotil Matevž v Benetke. Ondi je nekega dne odkril njegova gospodinja, da se je hotel križati samega sebe. Njegovo postopanje se je v kratkem razneslo, naka je moral Matevž zapustiti Benetke in odpotovati domov v Casalo. Kmalu pa se je zopet vrnil v Benetke, našel za svoje namene boljše stanovanje in pričel z delom.

Iz dveh precej velikih debel si je Matevž napravil križ in, ker je računal z možnostjo, da bi se morda ne pribil dovolj krepko nani, radi česar bi se mu utegnilo pripetiti, da bi se pred koncem procedure pal na tla, si je spel mrežo, ki bi ga, pripeta na križ, zadržala. Krepko jo je pritrdil na vnožju, kjer bi bile pribite njegove noge in na obeh prečnihkih.

Po mnogih tehničnih pripravah mu je uspelo, da se je spustil obenem s križem po vrveh z okna svoje sobe na srednjo stran hiše. Trnjeva koža, ki mu je razrgala čelno kožo in mal opasnih je bilo vse, kar je imel na sebi. Prebodel si je desnico z žebeljem, naka si je pribil z žebelj obe nogi na križ in s prebodo desnico še levico. Končno se je onemestil.

Mimoidoči so odkrili prisluškjenca, ki se je hotel kot križani pokazati ljudstvu. Prepeljali so ga v grozovitim stanju v bolnico. In zopet je zmagala njegova krepka moč nad posledicami strahovitih ran! Matevža pa niso več odpustili iz bolnice, temveč so ga utaknili v blaznico. Takrat niso v Italiji nič več kopneli po novih svetnikih, mimo tega pa so smatrali zdravnik Matevža za obče nevarnega norca.

Postna razmišljanja

Pozor pred blondinkami

Postno razmišljanje, ki se ga ne sme vzeti preveč resno

Nedavno so na mednarodnem kongresu evgenetike v Londonu ugotovili, da so blondinke vedno redkeše. In mora že tako biti, ker bi si drugače ne barvalo toliko žen svojih las plavo! Splošno naziranje vlada, da je od 100 otrok le 5 plavolasih in prav toliko rdečelasih.

Ali je iz zgodovine razvidno, da se je dalo z blondinkami prav lahko živeti? Pomislimo na Marijo Stuartovo, najljubkejšo škotsko kraljico, ki se je odklovala po svojih čudovitih plavih lasih! Njeno početje komaj lahko ozmatico kot ubogljivost.

Marija Antonietta je bila drugačna blondinka, čije glavna lastnost gotovo ni bila popustljivost. In ali moremo trditi o kraljici Kleopatri, da se je odklovala po poslušnosti? Zgodovina Marka Antonija, ki ga je — reveža popolnoma obvladala, ne govori baš zanjo!

Aspazija je morala biti blondinka! Periklejeva žena, ki je imela dovolj vzroka, da se je jezila nanjo, govori o njej kot o zoni blondinki.

In »lepa Helena«, ali je ne predočujejo vedno kot blondinko?

Znani newyorški gledališki ravnatelj Ziegfeld trdi: »Blondinke bodo kmalu najredkejša stvar na svetu. Za gledališko osebo je težje obdržati blondinke kot brinetke. Blondinke več zahtevajo in se lažje poroče. So slabe gospodinjice in se preveč zapovedujejo! Tudi so zelo muhaste! Gertruda Ederlova, ki je iz prave nemške roditelje, in Helena Willsova, Američanka, se odklopujeta bolj po moči in energiji kakor po svoji ubogljivosti.«

Kdor hoče torej imeti skromno in poslušno ženo, si mora poiskati brinetko in se lahko tedaj šele prav pošteno opeče!

Beograjčani ne smejo jesti konjskega mesa

Ravno zdajle sredi posta se je v Beogradu mnogo debatiralo o tem, ali se sme v prestolnici uživati konjsko meso, kakor so to predlagali nekateri mesarji. Občinski sanitetni svet je izrazil mnenje, da ni higijenskih zaprek, in mesarji, osobito iz delovalci raznih klubov, so uvedli široko propagando za konjsko meso, ki da je v klubskih mnogo bolj zdravo in snažno kakor svinjina, ker se ne kravi tako naglo in pridriži svojo svežo rdečo barvo.

Beograjsko prebivalstvo se je razdelilo v dva tabora. Največje število pristaev tvorijo oni, ki so med vojno bili v avstrijskem ujetništvu in so se tekom let navadili — konzervirane konjetine. Že se je smatralo za gotovo stvar, da bo v Beogradu dovoljeno uživanje konjskega mesa, ki je zares prava delikatesa napram onemu mesu, o katerem so pred par tedni tako obširno pisali beograjski listi.

Pa žal — tudi v to zadevo se je vmešal minister za narodno zdravje, ki je izdal naslednje »rešenje«:

Navzlic temu, da sanitetski svet ne uvidi zapreke za konsumiranje konjskega mesa, ministrstvo za narodno zdravje ne dovoljuje razprodajanja konjetine za ljudsko prehrano, ker v naši državi za to ni niti potrebe niti stvarnih razlogov...

Tako se bodo torej lačni Beograjčani lahko nadalje postili brez konjetine, a Hercegovci so itak že popolni vegetarijanci.

Ali mora fant plačevati za dekle?

Anketo za to vprašanje je razpisalo praško »Česke Slovo« in je iz odgovorov sklepat, da ne bo prinesla nikake jasnosti. Mnenja, ki prihajajo iz občinstva, so tako različna, da bo ta »problem« še nadalje prepuščen fantom in dekletom, da ga rešujejo, kakor vedo in znajo.

Neka dama piše: »Tri leta sem se poznala s svojim možem, pa nisem nikoli dovolila, da bi on zame kaj plačal; držim se pravila, da si vedno lahko zaslužim toliko, da plačam svoj zapitek.« Nek fant pa je mnenja, da je edino prav, da plača včas fant, včas dekle, kakor pač komu dopuščajo sredstva. Pravi, da se o tem nikoli ne prepira z devojko. Še dlje gre drugi fant, ki ne more razumeti, zakaj bi dekle ne smelo plačati, ker ima vendar ugodnost, ko sme vendar samo s fantom v kavarno.

Morda je najbolje pogoditi tisti, ki pravi, naj v začetku vedno plačuje fant, da si ne pokvari ugleda, kasneje pa, ko si je položaj utrdil, si z dekletom to vprašanje uredba že po svoji uvidevnosti, kar je pripravna za skupno gospodarstvo in pot, ki vodi v »sveti zakon«.

Društvo prijateljev humanistične gimnazije v Ljubljani

bo imelo v soboto 31. t. m. ob 4. uri popoldne svoj redni občni zbor na III. državni gimnaziji (Beethovnova ulica). Dnevni red: a) Poročila odbornikov in b) volitev novega odbora. c) predlog in razgovor o nadaljnjem tisku Wiesthalerjevega latinsko slovenskega slovarja; c) slučajnosti. Zaradi pod c) omenjenega prevajnega predloga prosi odbor čim večje udeležbe.

On: Grdi možje imajo običajno najlepše žene. Ona: Dobro se znaš prilagovati!

Ljubavna drama v ženskem samostanu

Zaljubljen železničar splezal v samostan, da se snide z izvoljenko. — Ustreljen in prepeljan v bolnico, kjer se bori s smrtjo.

V Lauterachu, majhnem mestecu v bližini Bregenzu, se je te dni odigrala tragedija, ki je vzbudila v vsej okolici ogromno senzacijo. Mladenček, ki je splezal v ženski samostan, da se snide s svojo izvoljenko, bo bržkone plačal svojo predrznost s smrtjo.

Prebivalce v Lauterachu je okoli 12.30 ponoči prebudilo močno zvonjenje iz zvornika v ženskem samostanu. Sprva so mislili, da gre za požar. Ko pa se je izkazalo, da ni o ognju nobenega sledu, je namesto ognjezascev odhitelo v samostan več mož mestne varnostne straže s poveljnikom Evgenom Gasserjem. Ker so bila glavna vrata zaprta, so hitro preplezali zid in tako dospeli v notranost prastarega postolja.

Iz nekega stranskega trakta so zaslišali obupne klice na pomoč. Na hodnikih so kakor brez uma tekale napol obledene nune. Druge so se trudile, da bi spravile k zavestij sestre, ki so omedlele od strahu, dočim se je dvoje nun ruvalo z nekim možem, ki si je prizadeval, da se ju otrese. Ko je neznanec ugledal moše od varnostne straže, je skočil skozi okno na vrt in skušal pobegniti. Toda že na dvorišču ga je dohitel poveljnik Gasser, ki je nato trikrat ustrelil vanj, da se je takoj zgrudil težko ranjen.

V ranjenca, oblitem s krvjo, so spoznali 29-letnega železničarja Ludvika Rupa, zaposlenega kot skladiščnik na glavnem kolodvoru v Bregenzu. V spremstvu treh orožnikov so ga položili v rešilni avtomobil in ga prepeljali v bolnico, kjer so ga takoj operirali. Dva strela sta zadela Rupa v pljuča, eden pa v glavo. Zaradi hudih poškodb ni nobenega upanja, da bi Rupp ostal pri življenju.

Společke je prevladovalo mnenje, da je vionil Rupp v samostan, da ukrade razne dragocenosti. Tekom preiskave pa se je izkazalo, da je dovedla Rupa do teza, da se je utihotali v samostan, ljubezen do neke mlade nune, ki jo je spoznal na bregenskem kolodvoru, kamor se je vozila nakupovat živila. Zatrjuje se, da ni mlada nuna ničesar vedela, da se je Rupp že na prvi pogled do blaznosti zaljubil vanjo.

Ker je kopalnica premajhna, sem mogel postaviti kad (banjo) samo za prebilo.

Vojak v ženskih čevljih

Na kolodvoru Lambrate pri Milanu je opazil vojak fašistične železniške milice, ki je imel nočno službo, pri skladišču stražka, ki je naslonjen na puško spal mirno spanje pravičnega. Vojak se je približal in hotel prebuditi stražnika, ko je v svoje začudenje videl, da ima stražnik nizke ženske čevlje in svilenе nogavice. Prebudil ga je in pozval, naj mu sledi na poveljstvo kolodvorske milice.

Po kratkem zaslišanju se je ugotovilo, da je stražnik v uniformi fašističnega avtomobilskega polka 22letna kontoristinja Eliza Rizzi iz Bologene. Dekle je med lokom priznalo, da se je vtihotapilo v polk samo zato, da more spremljati svolega zarocenca, ki je narednik pri avtomobilskem polku. Te dni je namreč dobil polk, ki je dosejal v Bologni, ukaz, da mora oditi v Gorico. Dekle je sklenilo, da mora na vsak način spremljati svojega fanta ter si je preskrbelo uniformo in orožje. Ker je dobil polk pred odhodom na mejo druge poveljnik in ker se je deloma izmenjalo tudi možstvo, se je Eliza posrečilo, da je bila pridrelena polku svojega zarocenca.

Služaj je hotel, da je dekle zaspalo že prvo noč na svojem službenem mestu. Kakor kažejo fašistični listi, je bila uvedena proti deklici stroga preiskava ter se bo morala zagovarjati pred sodiščem zaradi nedovoljene nošnje uniforme in orožja.

Ali ste se že naročili na „Ponedeljek“?

Otvoritev hazenske sezone v Ljubljani

V Ljubljani igra Hermes proti Slovanu neodločeno, Jadran pa s težavo premaga Slavijo. V mariborskem okrožju se je zaključilo prvenstveno tekmovanje in je postal prvak ISSK Maribor. — Ilirija v Celovcu. — Lepi uspehi beograjskih klubov proti Dunajčanom in Budimpeščanom. — Češkoslovaška vodi v mednarodnem pokalnem tekmovanju. — Predanič (ASK) državni prvak v cross countryju, pri katerem zasede Slapničar (Primorje) drugo mesto.

Poraz prve in zmaga druge družine Ilirije

Prvi hazenski tekmi, ki sta se včeraj vršili na prostoru Ilirije med zagrebškim Askom in Ilirijo, sta privabila na igrišče razmeroma številno publiko, ki je temperamento zasledovala potek obeh tekem. Pričakovane naše sportne publiko, da bo videla v središču in fair boju dveh naših hazenskih reprezentantov, se ni izpolnilo. Obe družini Asku sta igrali tako ostro, da sta obe igri postali mestoma vse prej kakor pa propaganda za ženski sport. V tem pogledu je ASK popolnoma razočaral. Mislimo, da bi igralke, tehnično in faktično tako popolne kakor so one prve Askove družine, mogle opustiti tako ostro igro. S tem bi za propagando očuzene naspretni mnogo storile. Oba nasprotnika sta dokazala, da imata za seboj marljiv zinski trening ter da razpolagata z izvrstnim igralnim materijalom. Igralo se je v silno ostrem tempu, katerega je dirigiral ASK. Obe igri sta nudili nebroj skrajno napetih momentov, zlasti pred golom, katere pa sta po večini razčistihi dobro delujoči obrambi. V splošnem se je opazilo zlasti pri prvih družinah, da imata nasprotnika najboljši moči v ožji obrambi odnošno v krilski vrsti.

Ilirija rez. — ASK rez. 4:3 (0:2)

Tekma je nudila dober sport, je žal da je obramba ASK s svojo ostro igro polvarila užitek, ki bi ga sicer imela publika pri tej tekmi. Poedine igralke so pokazale že dokaj visoko tehnično znanje. Družina ASK-a je imela svoje najboljše moči v vratarici, bivši igralki prve družine, ki ima veliko rutino, ki jo usposvoje naj boljše moči v vratarici, bivši igralki prve družine, ki ima veliko rutino, ki jo usposablja tudi za najtežje tekane. Absolutno sigurna je v visokih streljih. Nič manjšo zaslugu na dobrem rezultatu ima branilka Kosova, ki nam je v dobrom sklopinu še iz tekem, katere je odigrala v Ljubljani za Hajduka. Družini Ilirije se je močno poznalo, da je prvič na terenu. Oster tempo ji je delal mnogo preglavic. V splošnem pa se je družina pokazala v najboljši luči. Tehnično je svojega nasprotnika znatno prekašala, ni pa mogla izrabiti te prednosti zbog svoje fizične slabosti. Glavni oslon ima v nakadu, kjer je zopet briljirala mala Elza. Glavna hitba tehnično in tudi taktično sicer dobrega napada je pomankanje dobrih strelcev. Mnogo pozornosti je vzbudila vratarica, ki obeta postati izvrstna moč.

Scortale so za ASK. Pavič 2, Zdenka 1. Sodnik g. Vencina nesigurna zlasti v pogledu foulou.

ASK : Ilirija 8:7 (4:2)

Družina ASK-a, ki je vsakokrat pomenila za Ljubljano sportno sancajlo, to pot ni povsem zadovoljna. Pokazala je sicer tehnično kakor tudi taktično igro, posluševala pa se je pri tem preveč svoje fizične sile. Družina gori koristno kombinacijsko igro ter razpolaga z izvrstnimi strelci. Najboljši moč je imela v vratarici. Igrala je v formi, v kateri smo le redko videli kakor vratarice.

Ilirija je v tej igri ponovno pokazala, da upravičeno nosi naslov našega prvaka. Njen start je bil zadovoljiv. Dasi v oslabljeni postavi je bila svojemu nasprotniku popolnoma enakovredna. Bila je velika del igre v premoči ter je imela več od igre. Največje in najtežje delo je opravila krilska vrsta Tratnik — Schiffer, ki je tvorila skoro neprodoren zid. Napad v tej sestavi bi moral biti pri dobri taktični igri nevaren tudi najtežjim nasprotnikom. Dobro se je obnesla tudi branilka. Nesigurno pa je bilo za sedeno mesto vratarice, kjer je morala uskočiti branilka Boža. Po včerajšnji igri sodeč more Ilirija mirno pričakovati prvenstveni boj.

Scortale so za ASK: Setina 3, Tomljenovič 2, Radovič 3. Za Ilirijo Jermol 4, Bernik 3. Sodnik g. Keresztury dober, nerazumljivo pa nam je, zakaj ni priznal v drugi polovici Iliriji krasnega gola, ki se je odbil od notranjega kroga vratarice v roke.

Nogomet

Nogometno prvenstvo v Ljubljani

Včeraj sta se odigrali na igrišču Primorja dve prvenstveni tekmi, ki pa nista nudili večjih zanimivosti. Najbolj interesantna je še bila tekma med Hermesom in Slovanom, ki pa je proti pričakovanju izpadla neodločeno. V naslednjem kratka poročila:

Hermes : Slovan 1:1 (1:1)

V tej tekmi je Hermes iznenadil. Res je sicer, da je tehnično nadkriljeval Slovana, toda grešil je mnogo v taktičnem pogledu. Napadalna vrsta združuje predolgo žogo ter ne izrablja ugodnih in primernih situacij. Tudi je moštvo prevzelo nepredno visoko igro od Slovana, katerega moštvo pa je fizično močno razvito in mu visoka igra bolj prija.

Slovan je igral z veliko, v momentih celo z preveliko gorečnostjo. Zeleni bi, da se moštvo odvadi res prostore in nevarne igre. Veliko bolje bi bilo v vsakem oziru, če bi igralci polagali važnost na tehnično stran. V ostalem se je Slovanova enajstoričnica borila s precejšnjo srečo, v drugem polčasu je bila celo v premoči in izdržala odprto igro tudi z 10 igralci, ko je bil upravičeno izključen srednji napadalec.

Jadran : Slavija 1 : 0 (0 : 0)

Tudi v tej tekmi je igral Jadran šibko vlogu, nasprotno je Slavija ponovno iznenadila s svojo živahno igro. Napadalna vrsta je ono Jadrana celo v kombinatnem oziru nadkriljevala.

V prvem polčasu je Slavija imela več od igre, toda vsled slabih strelcev forvarda ni mogla tega izraziti v golih. V tem delu je Jadran predvedel raztrgano in visoko igro. Če hoče, da se v formi zboljša, bo moral marsikoga od igralcev izmenjati z mlajšimi močmi. Posebno šibki v napadnih vrsti so bili Perko, Jamnik in Rape,

ki je tako iz forme, da je bil večkrat celo na poti ostalim.

V drugem delu igre je igral Jadran bolj kompaktno, toda kljub temu ni zaslužil zmage. Napadi so se vedno menjavali, dokler se ni Perku posrečilo iz prostega strela doseči vodstvo, pri čemer nosi krivdno Slavijin vratar.

Igro je predčasno zaključil sodnik g. Setina, ker desna zveza Slavije ni hotela po izključitvi zapustiti igrišča. V ostalem je sodnik tekmo objektivno in strogo.

Hermes rez. : Slovan rez. 6 : 1

Upravičena zmaga boljše rezerve.

Zaključek nogometnega prvenstva v mariborskem okrožju

SK Ptuj : SK Svoboda 2 : 1 (0:0).

Ptuj, 1. aprila. Tukaj se je danes odigrala zadnja prvenstvena tekma mariborskega okrožja BSK Ptuj, ki se je boril z večjo srečo ter s tem dosegel tretje mesto v prvenstveni tabeli.

V prvem polčasu je bila igra precej odprta. Svoboda je zastrelila eno enajstmetrovko. V drugem polčasu doseže Ptuj po levi zvezi v 15 min vodstvo. V 25. min. zviša Prelog na 2 : 0. Svoboda zastrelje še dve enajstmet. ovki. V 35. min. doseže edini gol za Svobodo, ki je bil lasten gol Ptuj. Svoboda je do konca v premoči, vendar pa ne more doseči uspeha. Sodil je g. Frankl.

Prvak mariborskega okrožja je torej postal I. SSK. Maribor.

Ilirija : Austria (Celovec) 1:1 (0:1)

Celovec, 1. aprila. Danes je gostoval tukaj prvak LNP Ilirija, ki je proti Avstriji dosegel z 1 : 1 (0 : 1) neodločen rezultat. Ilirija je odpotovala iz Ljubljane šele v nedeljo zjutraj ter je prispela v Celovec ob 12.30. Ker je tekma pričela že ob 14. uri, je brezdvomno, da je Ilirijanom potovanje še ležalo v nogah.

Tekmi je prisostvovalo za Celovec lepo število publike. Prisotna sta bila tudi jugoslovenski konzul in podkonzul.

Austria je pokazala precej primitivno igro. Vendar je domače moštvo igralo izredno požrtvovalno in hitro, čeprav nekoliko preostro. Omeniti bi bilo vratarja, levega branilca in krilce.

Ilirija je po sistematični in skupni igri ter v tehničnem pogledu zelo nadkriljevala domačine. Nema premoč na polju nikakor ni izražena v rezultatu, ker bi Ilirija brezdvomno zaslužila zmago. Neodločen rezultat je predvsem zakrivila mehka igra ljubljanskega moštva, predvsem napadalne vrste.

Tekma se je razvijala ob stajni premoči Ilirije, vendar pa se ilirijanska napadalna vrsta ni prav znašla na nekoliko kratkem igrišču. Kljub svojim sporadičnim ofenzivam in premoči gostov, je Austria v prvem polčasu dosegla vodstvo. V drugem polčasu izravna Šiška z razantnim strelom. Nato sledi dokaj otvorenja igra; proti koncu pa je Ilirija trajno, toda brezuspešno v ofenzivi.

Mednarodne tekme v Beogradu

Beograd, 1. aprila. V soboto in nedeljo sta gostovali v Beogradu dve inozemski moštvi, in sicer dunajski Stimmering in budimpeštanski Nemzeti. V soboto je Jugoslavija porazila Nemzeti z 4 : 2 (1 : 1). Danes pa je Jugoslavija zmagala nad Stimmeringom z 2 : 0. BSK pa je odpravil Nemzeti s 4 : 1.

Prvenstvo v Zagrebu

Zagreb, 1. aprila. Od današnjih prvenstvenih tekem je bilo omeniti naslednje: Gradjanski : Železničari 2 : 0 (0 : 0). Concordia : Viktorija 2 : 0 (2 : 0). Croačija — Derby 3 : 1 (1 : 1).

Češkoslovaška : Avstrija 1:0 (1:0)

Dunaj, 1. aprila. Danes se je vršila z velikim zanimanjem pričakovana nogometna tekma med Čehoslovaško in Avstrijo, ki je končala s tesno zmago Čehoslovakov. Čehoslovaki sicer niso bili boljši od Avstrijev, vendar so se znašli obdržati vodstvo, ker so se po odmoru omejili skoro samo na obrambo. Prisotnih je bilo 53.000 gledalcev. Policija je morala prepovedati pristop velikega števila občinstva, ker je bilo igrišče popolnoma zasedeno. Zmaga je za Čehoslovake tem bolj važna, ker šteje ta tekma k mednarodnemu pokalnemu tekmovanju. Čehoslovaki so s to zmago dosegli enako število točk kot Italijani, vendar pa je njihova goliferenca boljša, vsled česar so zasedli prvo mesto. Avstrija ostane še dalje na četrtem mestu pred Švico.

Moštvi sta nastopila v naslednjih postavah:

Češkoslovaška: Planicka (Slavija), Perner (Sparta), Hojer (Sparta), Hafny (Sparta), Kada (Sparta), Carvan (Viktorija), Srba (Viktorija), Stepan (Vršovce), Stiny (Sparta), Puc (Slavija), Kratochvil (Slavija).

Avstrija: Franzl (Admira), Janda (Admira), Blum (Vienna), Chloupek (FAC), Hummerberger (FAC), Geyer (Avstrija), Siegl (Admira), Kima (Admira), Stoiber (Admira), Schait (Admira), Wessely (Rapid).

Avstriji so v drugem polčasu igrali boljše kot v prvem. Vratar Franzl ni napravil nobene napake, branilca pa sta znašla, ako sta že kaj zagrešila, to tudi hitro popraviti. Krilci so igrali z menjajočim uspehom. Nikakor pa se ni mogel znašati napad. Zlasti Siegl je pokvaril mnogo ugodnih šans. Vsekakor je avstrijska napadalna vrsta preveč kombinirala.

Pri Čehoslovakih je treba omeniti predvsem dobro obrambo. Najboljši moč je bil Perner, ki je to pot igral tudi zelo fair. Napadalna vrsta Čehoslovakov je bila na

vsak način bolj energična kot avstrijski napad.

V 15. minuti se je tekma za eno minuto prekinila v znak žalosti zaradi smučarske nesreče na Sonnblicku. V 35. minuti je Stiny zabil edini gol tekme.

Sodil je belgijski sodnik Langenus.

Praga : Dunaj 1:1 (0:1)

Praga, 1. aprila. Današnja medmestna tekma med Dunajem in Prago je končala neodločno z 1 : 1 (0 : 1). V prvem polčasu so bili Dunajčani boljši, v drugem pa so pričeli nanadati Pražani. Kljub temu se je Dunaju posrečilo v drugi polovici izravnati. Za Prago je zabil gol Soltys, za Dunaj pa levo krilo Giebisch. Tekmo je gledalo 12.000 ljudi. Sodil je domačin Cejnar.

Lahka atletika

Cross country za prvenstvo države

Zagreb, 1. aprila. Danes se je vršil v Maksimirskem parku cross country za državno prvenstvo, katerega se je udeležilo 28 tekačev in sicer 5 iz Ljubljane (3 Ilirijani, 2 Primorjasi), 2 iz Maribora, ostali pa iz Zagreba. Praga je bila dolga 10.000 m.

Tekači so prišli v naslednjem redu na cilj: 1. Predanič (ASK) 37 min. 34 sek. 2. Slapničar (Primorje) 60 m za prvim, 3. Kover (Gradjanski) 10 m za drugim, 4. Valentekovič (Hašk) 10 m za tretjim, 5. Kralj (Marathon) 10 m za četrim, 6. Zgur (Maribor). Dalje so prispeli na cilj kot 11. Perko (Primorje), kot 12. Režek (Ilirija), kot 13. Tinta (Ilirija) in kot 17. Kumer II. (Ilirija).

Moštva so se plasirala nastopno: 1. Hašk 15 točk, 2. Gradjanski 22, 3. Marathon 25, 4. Ilirija 30, 5. Concordia.

V stoletju radija Mojster koncertira. («Life»)

Križev pot francoskega duhovnika

Te dni je poročalo »Jutruc« o smrti vzglednega francoskega duhovnika in demokratskega poslanca Lemirea, ki je vse svoje življenje uravnal po pravem krščanskem načelu ljubezni do bližnjega.

List »Réveil du Nord«, ki izhaja v Lille, je pisal ob njegovi smrti med drugim: Čeprav je bil katoliški duhovnik, ki je vestno izpolnjeval svoje dolžnosti, vendar se je upal nastopiti kot demokrat in republikanec proti monarhističnemu generalu de Francevilleu, ki je bil njegov nasprotnik v volilni borbi. Klerikalni časopis ga je silovito napadalo, nadškof mu je pretil z raznimi kaznimi, toda Lemire je v soglasju s svojo vestjo nadaljeval svojo politično pot. Prvič je zmagal leta 1898, ter je nato vedno obdržal svoj mandat. Njegov slučaj je bil tudi povod, da je papež Leon XIII. v svoji znani encikliki proglasil, da more biti dober katoličan tudi republikanec. Po smrti papeža Leona XIII. ga je pričel nadškof v Cambraiu znova prezantati. Uradni škofijski list je priobčil v februarju 1912 nadškofov odlok, da ne sme več kandidirati. Lemire je bil v težavnem položaju, toda vztrajal je kljub vsem oviram. Ker je ponovno kandidiral, ga je nadškofijski konsistorij črtal iz imenika častnih kanonikov ter je izrekel nad njim interdikt. Ko je hotel Lemire neke nedelje v romarski cerkvi Saint Gowaert v Flandriji brati mašo, ni našel potrebnih cerkvenih oblačil. Upravitelj cerkvice je bil osemdesetletni svečenik in njegov prijatelj, ki pa je izginil, ter se ni hotel zameriti škofu. Ker ni mogel sam brati maše, je želel vsaj prisostvovati maši, toda vsi navzoči duhovniki so rajši odšli, kakor pa da bi izpolnili njegovo željo. Ko je dobri Lemire vse to videl, je pokleknil pred oltar in lokal...

Specijalni artistični atelje za črko-slikarstvo

Pristou & Bricelj Samomor vpkopjenega železniškega uradnika

LJUBLJANA, Resljeva cesta št. 4 — Sv. Petra cesta št. 39. — Telefon 2908.

Čudni svečeniki

V zadnjem času se je pričel med katoliškimi in pravoslavniimi svečeniki na Poljskem pokret za prestop iz ene cerkve v drugo. Katoliški duhovniki prestopajo v pravoslavno, pravoslavni pa v katoliško. Pravoslavna sinoda je zato sicer odločila, da se more pravoslavni svečenik sicer vrniti v svojo vero, toda le kot navaden vernik, ne pa več kot duhovnik. Senzacionalen je primer svečenika Leona Tihovskega iz Kostomloti, ki je pisмено prosil pravoslavnega metropolitu za sptejen v pravoslavno cerkev. Svoj korak je poljal tudi s posebnim pismom na prosvetno ministrstvo. Toda hitro se je skesal ter je poslal katoliškemu škofu izjavo, da je spramenel vero v popolnoma pijanem stanju. Škof se ga je usmili, ga sprejel nazaj v katoliško cerkev, obenem pa je odredil, da ne sme več na svoje župnijsko mesto v Kostomlotu in da ne sme več piti....

Ali ste se že naročili na „Ponedeljek“?

Prvi april in cvetna nedelja v Ljubljani

Neverjeten učinek novinskih senzacij. — Bridka presečenca na dvorišču pri Figovcu. — Nedelja brez policijske kronike.

Ljubljana, 1. aprila.

Bila je danes cvetna nedelja, kronana z izrednim slovesom: padla je na dan 1. aprila. In v tem skupnem znamenju, da se je s proslavljanjem vseh cvetnih simbolov pomladi proslavljala tudi hudomušnost in razposajenost, ki jo prinaša stari narodni prvoaprilski običaj, je današnja nedelja navzlic čemer-nemu vremenu potekala nenavadno živahno in veselo.

Ze nekaj dni veje po Ljubljani topel pomladanski vetrič, ki prinaša v srca premaženih in po raznih proračunskih preizkušnjah prestrašenih ljubljancev nekaj nove temperature, nekaj veselja in prerjenja. Navzlic temu, da se je ravno današnje nedeljsko jutro porodilo zopet v megli in pušbojni sivini, je Ljubljana bila že zgodaj pokonci. Nežna mladež se je pripravljala, da se s svojimi pestro okrašenimi butarami odpravi v cerkev in se spet po lepi paradi vrne domov z »žegnanim« lesom, ki nas varuje strele, treska, groma in tudi potresa.

Dopoldanski dirindaj je bil po ljubljanskih ulicah nenavadno živahen. Promenada po Aleksandrovi in Selenburgovi ulici je nudila prav pestro kinematografsko revijo najnovejše mode in najnovejšega bobnoto se razvijačnega ženskega pomladka, ki se pokaže na cvetno nedeljo, kakor so se pred par dnevi pokazali oni fantje, ki so s harmoniko in veselo ponevko korakali v vojašnico, služiti kralja Aleksandra...

Bilo je danes živahno v Ljubljani, toda ne samo po zaslugi nedelje, temveč v daleko večji meri po hudomušnih šalah 1. aprila. Prav neverjetno je učinkovala »Jutruc« aprilski šala.

Pred Figovcem — kakor je bilo pisano v »Jutruc« — so se že tekot dopoldne zglušali radovedneži, ki so na vsak način hoteli videti ono velikansko svinjo z osmimi nogami. Hlapec na dvorišču je imel mnogo opravka, da je z dvorišča zavrčal zastojkarske radovedneže, češ:

— Gospod župnik Poderbajs so dejali, da je pripeljal šele popoldne ob 3. s tovornim avtomobilom...

Popoldne ob 3. je pred »Figovcem« gomazelo ljudi. Prišli so celo iz ljubljanske okolice s kolesi, kolesi in motocikli. Vse črno je bilo tam pred »Figovcem«, da se je policaj kar muzal in ga je malone zadela kap — in so se v kavarni »Evropic« tako kihali, da so domala z nosovi razbili šipe — in se je birt Matevž znašel v taki zadregi, da je z avtom pobežnil v Šiško in dal za par štanovanj ljutomerčana...

Strašna tragedija tuberkulozne družine

Mlada mati s tremi otroci se zastrepila s plinom. — Pretresljivo poslovilno pismo na mater, brate in sestre.

Na Dunaju so našli te dni 29letno šivlivo Adelo Molikovo z njenimi tremi otroci: 7-letno Adelo, 3letno Ottilio in 2letnim Karlom, mrtvo v njenem s plinom napolnjenim stanovanjem. Preiskava je doznala, da gre za pretresljivo družinsko tragedijo. Molikovi je umrl po dolgem bolehanju lani meseca avgusta mož Oton Molik, po poklicu krojaški pomočnik, in sicer za tuberkulozo. Ker so ji nenadoma zboleli za jetiko tudi njeni otroci, ki so ji bili edino veselje, je nesrečna žena sklenila, da odide prostovoljno v smrt.

Da se je pripetilo nekaj strašnega, je prva opazila sestra pokoinice, ki je, kakor običajno, prišla k Adeli, da ji pomaga pri njenem delu. Na svoje največje začudenje je našla stanovanje zaprto in se ji na njeno ponovno trkanje tudi ni nihče odzval. Ko je začutila smrad po plinu, so jo obšle te misli. S pomočjo sosedja Havelke je vstopila v stanovanje, odkoder je oba vrgl nazaj plinov puh. Slednji se ima je po srečilo, da sta odšla vsa okna. Molikova je ležala skupaj z otroci v postelji brez najmanjšega znaka življenja. Na nzi je ležalo poslovilno pismo, naslovljeno na mater, brate in sestre, iz katerega je bilo razvidno, da je Molikova izvršala samomor v največji duševni deoresii.

Pismo so glasi: **Preljuba mati, brate in sestre!** **Opustite mi moj korak, ki sen ga naredila. Ne obsojite me!** Nič več nisem mogla vzdržati. Noč in dan sem premišljevala in čim deli sem razmišljala, tem bolj trden je bil moj sklep, da se z otroci poslovim od tega sveta. Kajti kai sem imela od svojega življenja? **Prav ničesar!** Vsa dolga leta nič

Radovedneži so se med tem v gružah drojnali na dvorišče in sili v svinjake, da vidijo neverjetno svinjo — nato pa so po bridkem prvoaprilskem spoznanju odhajali po drugi strani z dvorišča, kakor da se ni zgodilo nič hudega... Komična zadeva bi se bila kmalu rešila z navadno aprilsko resignacijo, toda hudomušno naključje je naslo, da se je med »interesentni« pojavili tudi neki duhovnik, ki ga je tisočglava množica smatrala za srečnega župnika Boštjana Poderbajsa od Sv. Duha nad Škofjo Loko (kjer fajmoštra spol nima) — in da je nastopil v svoji uradni funkciji tudi nezbežni davčni organ, ki je hotel kontrolirati vstopnice...

Velikanski halo se je končal šele okrog 16., ko so se deloma srameljavko, deloma razigrano razšli poslednji »apriljarik«. Precejšnja množica zadregarjev pa se je zatekla kar v Figovčovo gostilno, kjer so ob pivu in cvičku padale mnogostevilne zdravice na čast »Jutruc« in 1. aprilu!... **V splošnem se »Jutruc« prvoaprilke »senzacijec« zares povzročile senzacijo med ljubljansko publiko.** Se izletniki, ki so pohiteli na Gorenjsko, ali popoldne v okolico, so imeli svoj »grand-hec« z ono svinjo, kockojo in angleško športistko...

Srečen dan so imeli gospodje policijski stražniki. V pravilnem pojmovanju prvoaprilskih novosti so prezrli posamezne malenkosti, in tako je današnja cvetna nedelja potekala brez slehernih incidentov.

Tekma absolutentov frizerske šole in ogledno friziranje

v veliki dvorani Kazine je bilo kljub lepemu vremenu in prvemu v mesecu, ki sta oba vse ljubljance izvalila iz mesta, izredno dobro obiskano. Kar se resnično zanima za modna vprašanja, je bilo navzoče in tudi presečenec, ker so tako absolutenti kakor priveditelji oglednega friziranja pokazali več, kakor je v Ljubljani mogoče pričakovati.

Pri tekmi je bilo dosegljivih 60 točk in čudili so se vsi navzoči, da je za krasne kreacije razsodišče, ki so ga tvorili prestrogi sodniki: gđc. Erna Feticch-Frankheim in gg. Emil Navinšek, Metod Podkrajshek iz Ljubljane in g. Rihard Grobelnik iz Celja, prisodili je 40 točk I. nagradi g. Zvonimirju Benko, II. nagrado so dali Tomi Grgesini za 47 točk, III. nagrado za 41 točk Ernestu Pintarju in IV. nagrado Ivanu Sekešanju za 38 točk.

Te malenkostne razlike so najboljši tolmachi, na tako visoki stopinji so uspehi šole.

drugega ko revščino, kreg, skrbi in še marsikaj. Tako sem postala trudna in zmučena, da nisem nobene želje več imela, ko one po miru in počitku. To pa morem edino doseči, če najdem s svojimi otroci odrešitev. Predraga mati, bratje in sestre! Prosim vas, ne izžite se name, temveč hvalite boga, če se mi je posrečilo... Jaz v resnici nisem poznala nobenega veselja. Veselo smejanje sem že davno pokopala. Ne smete misliti, če sem se tudi kdaj smejala ali šalila, da je prišlo od srca, o ne! Vse je bilo le prisiljeno! Kar se tiče mojih otrok, tudi niso ničesar imeli. Ali ni torej bolje, da jih vzamem s seboj? Nočem, da bi postali komu v napoto. Nihče ni kriv moje usode! Nasprotno, pri svojih sostanovavcih sem prevzela marsikatero veselo uro.

Otti in Deli se veselita, da prideta k očetu, ker sem jima pripovedovala, da se bomo kmalu videli. Katzi položite k meni v kasto, če mogoče, jih denite doma na mrtvaški oder, da bodo imeli vse lepo za slovo. Predraga mati, bratje in sestre! Najprisrčneje se vam zahvaljujem za vse, kar ste mi dobreza izkazali, in vas vnovič prosim, ne bodite hudi name, kajti pri Bogu, jaz nisem bila nikdar zla, ne s svojimi otroci, ne s kom družim. Da je tako daleč prišlo, je resnično moja usoda. Bodite mi prisrčno pozdravljeni! Vas poljubila vaš nesrečna hčerka in sestra Adela.

Trupla žene in treh otrok so pustili v stanovanju in jih na željo pokoinice položili na mrtvaški oder.

Pozreb se je vršil v soboto popoldne ob veliki udeležbi sočustvojočega občinstva.

Iz starih poštenih časov

V londonskem »Great Western Magazine« naštevajo bivši načelnik severozapadne angleške železnice G. P. Neale nekoliko primerov nenavadne poštenosti, ki jih smatra današnji svet za poljave bolesne skrupuloznosti.

Neki profesor iz Oxforda je poslal ravnateljstvu ček za 50 funtov, češ da že več časa dobiva knjižne pošilke po najnižji tarifi, dasti pošilke največkrat presejajo dovoljeno minimalno težo. Profesor je izračunal, koliko je železnica oškodovana in je poravnal razliko. Ček so mu vrnili, toda poslal ga je vnovič, češ da n'zove vest za bo mirna, dokler železnica ne prevzame pravičnega doplačila po vozni tarifi.

Neka ženska se je 42 let borila s svojo vestjo in je po tolikih letih prinesla ravnateljstvu 5 šilingov, kolikor je v svoji mladosti premla plačala za listek pri neki vojni. Blagajnik postaje, kjer se je zgodila ta velepomembna pomenbava, so se med tem menjali za najmanj desetkrat in nihče ni hotel prevzeti tega opramodnata. Končno je prevzelo znesek ravnateljstvo da osvoboditi žensko nemirno vesti.

Moč ljubezni in sovraštva

Zenski demon

Kraljica Matilda in zdravnik Struensee

III.

Zarotniki so dali zapreti grofa Struenseea v ozko celico kot nevarnega zločinca. Vklenili so mu roke in noge, da ni mogel ne hoditi in ne sedeti. Grof se je dobro zavedal, da je izgubljen. Ponovno je hotel izvršiti samomor, toda vedno so mu preprečili. Tako se mu je posrečilo, da je glumil zobobol ter si kot zdravnik dal prinesiti močan strup, ki so mu ga pa v zadnjem trenutku vzeli. Ker ni hotel uživati hrane, so ga pretepli z bičem.

Proces se je vršil natančno po navodilih zločinske Julijane Marije, Struensee in Brandt sta bila obsojena na strašno smrt. Zjutraj 28. aprila so na visoki planoti pri Wersterbroo postavili ogromen šafot, ker so krvniki računali s prisostvovanjem številnega ljudstva, ki pa je kljub svoji nemoči videlo v sramotni justifikaciji obeh mož, ki za časa svoje vlade nista uničila niti enega človeškega življenja, velikansko krivico.

Prvi je stopil na morišče Brandt, ki je s filozofsko mirnostjo pretrpel grozno smrt.

Smrtnobled in s tresočimi koleni se je povzpel Struensee po stopnicah na šafot. Za trenutek se je ozrl po množici, kakor da bi iskal med njo človeka, kateremu bi rekel svoj zadnji zlogom, nato pa se je obrnil proti rablju, ki je moral najprej zlomiti njegov grofovski grb. Odvzeli so mu okove in ga izročili krvniku. V smislu obsodbe mu je bila najprej odsekana desna roka. Telo nesrečne žrte se je zvijalo v groznih krčih. Toda strašne predstave še ni bilo konec. Iz desne rame, ki se jo je držala odsekana roka, so liči curki krvi, in nesrečne je še napravil par korakov, ko ga zgrabi rabelj za lase. Močno je padla sekira na njegov vrat, toda glava ni bila odsekana. Rabelj je zavihel še enkrat in nesrečna žrtev je izdihnila v groznih mukah.

Nato so krvniki prenesli njuna trupla na sodni oder, jima izrgali drob ter ga v smislu razsodbe razdelili na štiri dele. Nato so vrgli razmesarjene ostanke na konjederski voz, ki jih je odpeljal na Kalvarijo.

Ko je bilo treba drugi dan podreti morišče, se noben pošten človek ni javil, da bi izvršil to delo, ki so ga morali končno opraviti jetniki. Po vsej Evropi so obsojali ta umor, ker so vedeli, da sta morala umreti strašne smrti dva najboljša moža.

Nečloveška Julijana Marija je prisostvovala usmrčenju na oknu dvornega gradu. In ko so vlekli Struenseea na morišče, je zločinka vzkliknila: Ah, sedaj pride na vrsto »debeluh! Zakaj ni še Matilde poleg!

Sodišče, ki je imelo soditi o »krivici« kraljice Matilde, jo je prisililo, da se je morala odreči zakonski zvezi s kraljem. Nesrečna žena je zbežala iz države v Celle, kjer je preživela svoje zadnje kratke dni. Skoraj gotovo je, da je tudi njeno rano smrt zakrivila zločinska Julijana Marija. Tedaj, ko je vladala namesto popolnoma ponorelega Kristjana, je imela na razpolago zadosti pomagateljev, ki so mogli po njenem nalogu poslati v Celle učinkoviti strup.

Predolgo pa se pozverinjena Julijana Marija vendarle ni veselila svojega neomejenega gospodarstva, kajti ko je prevzel vlado mladi Friderik, je bilo konec njene krvave kariere. Kralj pa ni mogel trpeti v svoji bližini morilke svoje matere ter je nakazal njej in njenemu sinu oddaljen grad za bivališče. Tam je v skupnosti s svojim starim ljubimcem Guldbergom končala svoje sramotno življenje.

Kraljica Matilda je umrla, vdana v svojo usodo, stara jedva 28 let. Od svojega brata se je poslovila z naslednjimi besedami: »Veruj mi, moj brat, kajti govori ti umirajoča kraljica in verna kristjanka. Nedožna sem. Nikdar nisem promislila svojemu možu zakonske zvestobe. Bog mi je priča. Naj bi spoznal svet, da nisem zaslužila vseh onih obdolžitvev, s katerimi so moji sovražniki umazali moj značaj ter uničili mojo čast in dostojanstvo.

Rada umrem v veri na Boga in v zavesti svoje nedolžnosti.

Struensee je hotel ustvariti mnogo, toda tragika njegove usode je bila, da je moral umreti kot žrtev zločinske ženske.

(Nadaljevanje v prih. »Ponedeljku«.)

«Kino»

Zaslugek na dom

25—30 Din dnevno lahko zaslužite na svojem domu, ako želite delati za nas lahke predmete. Pripravno posebno za mladino obojega spola. Kdor se zanima, naj pošlje za informacije in vzorec od dela 10 Din, ki se za odračunijo pri sprejemu dela. Po nudbe na podružnico »Jutra« Maribor pod »Stalna služba«.

— Kako si zvedel...
— Sestra mi je pisala.
— Dobra duša. Bila je včeraj tu...
— Da sem vedel preje!
— Mislila sem, da si me pozabil...
— Vida?... Pozabil... tebe?... Nikdar, nikoli!
— Ah, nesrečna jaz!
— Vida, Vida! Tvoj sem bil... in Tvoj sem, pa naj...
— Njena lica so zacvetela.
— Ah Leon...
— Kašelji je zadržal njen odgovor.
— Bodi mirna, draga!
— Le-on... Le-on...
— Da, tvoj... tvoj...
— Tako trudna sem...
— Vznemirila si se...
— Vstopila je usmiljenka.
— Gospod, čas je.
— Na svidenje, Vida! V soboto pridem.
— Zbogom... pridi... in... oprost!

Šel je in se odpellal z vlakom. Vso pot je mislil nanjo, ki jo je ljubil vedno, tudi potem, ko je stopila pred oltar z drugim. Ni je obsojal. Razumel je in odpustil.
Odpustil? Saj je bil sam kriv! Ni se mogel odločiti za skupno življenje. Bal se je za svoje delo. Zato je glumil nezvestobo.
Trpel je, trpel tembolj, ker je vedel, da je nesrečna — in da se je ločila... Tako je zahteval — on! In potem je zbolela. In sedaj?
Sedaj? Samo da ozdravi...
Revež! V navalu ljubezni in kesanja je preslišal njen zlogom in ni razumel njene vse očičujuče resignacije.
Ivan Dobravec.

1. »Zakaj jočeš mali?« — »Izgubil sem dinar!«
2. »Tu imaš dinar!«
3. »Zakaj pa še vedno jočeš?« — »Ker bi lahko imel sedaj dva dinarja, ako bi ne bil izgubil enega!«

Šaljivo štivo

»Stiri ure spanja na dan zadostuje vsakemu človeku.« Jaz tudi mislim. Za drugo se lahko odškodiš ponoči.

»Ali te ni sram, da prihajaš tako pozno domov?« je rekla žena. »dve uri sem sedela in čakala!« — »Glej ko n. j. jaz sem na laž odlašal, da ne bi ti več čakala.«

Dekle v mojem razredu je zbrzo ročnih del, zato marjala drugo učenje. Zato sem da a poklicati očeta. Ta pa mi je na koncu pomirlivo dejal: »Gospodična, kar pustite jo, naj mirno dela svoje stvari, drugače bo tudi obsedela kakor vi!«

On: »Ne razumem, da se ti zdi tukaj dolgočasno. Meni je silno všeč.«

Ona: »Seveda, ti si tu z mano. Jaz pa s tabo.«

Mož in žena sta spala, a dete poleg njih se je zbudilo in pričelo plakati. »Zibljaj ga malo, da zaspi!« veli žena. Mož pa ji odvrne: »Ti zibaj svojo polovico, a moje pušč, naj loče.« In se okrene k zidu.

»Gospod plačilni, v računu ste dve pomoti, ena vam, ena meni v korist.« — »Vam v korist? Kle pa, prosim?«

»Ne vem, na kaj bi se bolj izel, je go-drnjal potnik. »na soseda, ki svoj dnevnik

tako drži, da se ne da nič iz niega brati, ali pa na omega, ki poskuša brati zadnjo stran mojega lista.«

»Saj sem te vendar prosil, da mi prine-seš mehak svinčnik, a ti se vračaš s praznimi rokami.« — »Dedek, vsi svinčniki so se mi zdeli tako trdi, ko sem jih odpaval!«

»Ti, dete moje, ne smeš toliko izpraševati. Veš, nekaj je živela radovedna mačica, ki je venomer nadlegovala svojo mamico, naj ji pove to in ono. Potem pa — reski! — je mačica za kazen pozabila.« — »Mama, kaj pa je mucka hotela prav za prav vedeti?«

Hišni posestniki

Če hočete imeti lepe vrtove in dvorišča, posipajte jih z belim dolomitnim peskom, ki vam ga dostavi na dom

K. VODNIK, Podutik, Ljubljana VII. — Naročila sprejema tudi »Jeklo«, Ljubljana, Stari trg.

„Ponedeljkov“ listek

Ljubezen v bolnici

Usmiljenka je tiho odprla vrata v sobo.

Iz postelje v kotu pri oknu jo je pozdravilo dvoje svetlih oči.

— Hvala, sestra, sedaj mi je bolje.

— Res? To je lepo.

Približala se je postelji in zašepetala:

— Nekaj gospod bi rad govoril z vami.

— Nekaj gospod?...

— Rekla sem mu, naj kar vstopi, pa ni hotel. Tu je njegovo pismo.

Dvoje drobnih belih rok je vzelo pismo.

— Ne, ne!

— Kaj naj mu odgovorim?

— Recite, ne... recite, da mi je slabo. Ne, sestra, recite, da nisem sama... O, Bog! Popravite mi lase, in odeja bo padla!

— Ne vznemirjajte se, gospa! Pomislite...

— Saj nisem vznemirjena. Samo tako čudno mi je...

— Morda je bolje, da ne sprejmete obiska?

— Sestra, kaj naj rečem?... Naj pride!...

Med vrati se je pokazala črna postava še mladega moža.

Spoštljivo se je priklonil in stopil počasnih korakov k postelji.

Brez besede je prijel bolnično roko in jo poljubil.

Namignila mu je, naj sede. Obenem

ga je z očmi opozorila na prisotnost sotripinke ob drugi steni.

Sedel je pri njej in držal njeno suho belo desnico. Ni govoril. Tudi ona je molčala.

Pet, deset, dvajset minut...

— Hvala, Vida, neizmerna ti hvala! Hotel je vstati.

— Še trenutek...

— Večno, Vida, ako bi mogel... in smel...

— Leon?

Njen glas je bil skoraj votel.

— Vida!

— Bilo je... in ne bo več... ne more biti...

— Vida!... Vida!... Ne tako...

Pokrila je z levico oči in zaplakala.

— Ne, ne, Vida!... Ne bi bil smel priti... Nisem storil prav...

Sklonil se je nad njeno glavo — in njene roke so se oklenile njegove.

— Vida, ali smem priti še?

— Pridi...

— In ti ne boš žalostna?

— Ne bom...

— Za Velikonoč pridem. In vsak dan... Vzel bom dopust.

— Leon?

— Da, Vida! Samo da ne boš žalostna.

— Ne bom...

Zvonec je naznanil konec bolniških posetov.

— Na svidenje, Vida!

— Zbogom...

Nista se mogla ločiti.

B.S.A.

MOTOCIKLI najnovjših modelov 1928,

svetovno znane tvrdke Schmel Arms Ltd. Birmingham so najboljši!

Zahtevajte cenike in ponudbe! Rezervni deli vedno v zalogi.

Promptno iz skladišča Vam nudi zastopstvo za mariborsko oblast: **Automobiles-Motocikles, Maribor, Trg Svobode 6**

Za ljubljansko oblast:

Pavel Stele, Ljubljana, Poljanska cesta 3. Tel. 2942

Ustanovljena 1720.

Ustanovljena 1720.

Royal Exchange Assurance

Angleška zavarovalna družba

filijala za Slovenijo

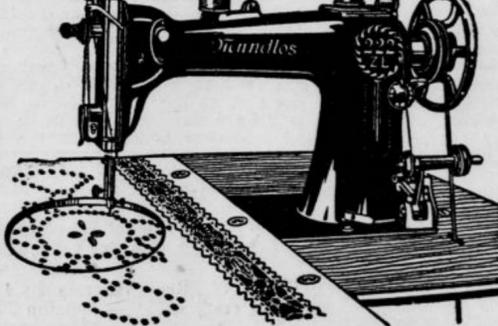
v Ljubljani, Dalmatinova ulica št. 3

Garancijska glavica nad Din 5.000.000.000.—

sprejema razen vseh drugih zavarovanj tudi zavarovanja proti POTRESU in VOJSKI

Sprejema agilne zastopnike za vse kraje Slovenije.

Reprezentant za Slovenijo: ALEKSANDER KNEZ.

Cenjene dame, ogledite si pred nakupom zalogo ravnokar došlih krasnih brzošivalnih strojev, najnovjše iznajdbe moderne tehnike. Na vsak stroj popolnoma enostavno šivate vsakovrstno blago, našitke in čipke s cikcak šivom, vežete najmoderneje in luknjičaste vezanine, gumbe in gumbuice. Pouk v vezenju brezplačen. — Cenik franko. Prodaja tudi na obroke. — »TRIBUNA« P. B. L. — LJUBLJANA, KARLOVSKA CESTA ŠTEV. 4.

SPOMLADI

naj izgledajo tudi Vaše obleke sveže in kakor nove, zato pustite iste kemično čistiti, barvati, plisirati in likati v tovarni

JOS. REICH, LJUBLJANA

POLJANSKI NASIP 4—6

Sprejemališče ŠELENBURGOVA ULICA 3

Izvršitev v 24 urah. Postrežba točna. Cene zmerne.

Naročite »Ponedeljek«

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predurjimi in krediti vsake vrste, eskompt in inkasno menic ter nakazila v tu- in inozemstvo safe - deposits itd. itd. Brzjavke: Kredit, Ljubljana. — Telefon št. 2040, 2457, 2548; Interurban 2706 2808